

ANADOLU SIKKE MONOGRAFİLERİ I *Anatolian Coins Monographies I*

MENTEŞE / MENTESHE

SAHİBATA / SAHIBATA

BAHA / BAHA

DAMGALAR / COUNTERMARKS

GERMİYANOĞLU / GERMIYANID

BİTLİS DEFİNESİ / BITLIS HOARD

Halûk Perk Hüsnü Öztürk

İstanbul 2007

**GERMİYANOĞLU SÜLEYMAN ŞAH'A AİT
GÜMÜŞ BİR SİKKE DEFİNESİ
ve BU DÖNEM SİKKELERİN
AĞIRLIK STANDARTI**

***A SILVER COIN HOARD BELONGING TO
GERMIYANID SULAYMAN SHAH
and WEIGHT STANDARD OF THESE COINS***

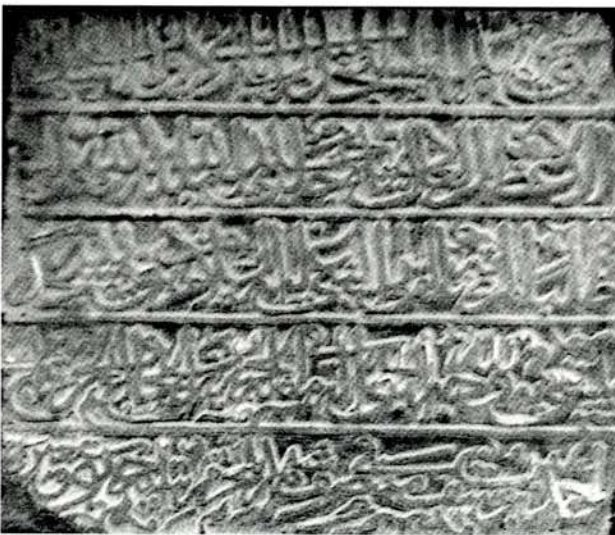
HALÛK PERK

HÛSNÛ ÖZTÛRK

A SILVER COIN HOARD BELONGING TO GERMIYANID SULAYMAN SHAH and WEIGHT STANDARD OF THESE COINS

This hoard, which consists of 53 pieces, was found in Simav, in the end of 2002. The most prominent peculiarity is that a coin weight was found in it. The 50 units of the coins belong to Germiyanid Sulayman Shah (762-789/1361-1387). They have the same type¹ apart from small differences in the die. In the hoard, there is one coin which belongs to Ottoman Murad bin Orhan² (761-791/1360-1389), and also one which belongs to Eretnid 'Ala al-Din 'Ali³ (767-782/1365-1380). This means that the date of the hoard is after 767. The coins must belong to the first years of Sulayman Beg's reign.

The common characteristic of these coins -on which either the laqab Shah Chelebi was inscribed, instead of Sulayman Beg or there is no name is that the inscriptions are quite illegible. Usually there are three lines on the observe and reverse, some incomprehensible characters and inscriptions in the margin of the reverse. The inscriptions can be assumed as Kalimah inside marginal circle with one or double lines on the obverse. In different specimens, there are some inscriptions in the end of the third line which might be interpreted as Ya'qub, Mehmed or Sulayman. The numismatics concerned with this matter were confused by this, and they claimed them to belong sometimes to Sulayman Beg, sometimes to Mehmed Bey or Ya'qub Beg.

When we look at the coin no.1, we notice a fourth line on the observe, which is generally illegible. Regarding the die of observe, two coins similar to the coin no.1 had been published by us previously, and following this publication⁴, we had several criticisms that these coins can not belong to Sulayman Beg, and the laqab Shah Chelebi was also used by the other Germiyanid rulers. We acknowledge that the laqab of Sulayman Shah was Shah Chelebi and it was used on the inscriptions of Analcı Mescid in Kütahya (fig.1) and also

in the documents of Ottoman archive⁵. Following the catalogue on Germiyanid coinage published by Celil Ender, this matter is no longer under debate.

¹ *For Germiyanid coinage, see Ender, Erek and Teoman 2005, p.40-49. The coins that comprise most of the hoard have been classified as Sulayman Shah I.*

² *See Pere 1968, p.51, coin no.7.*

³ *See Perk and Öztürk 2007. The coin is 'Ala al-Din 'Ali period, type 4b.*

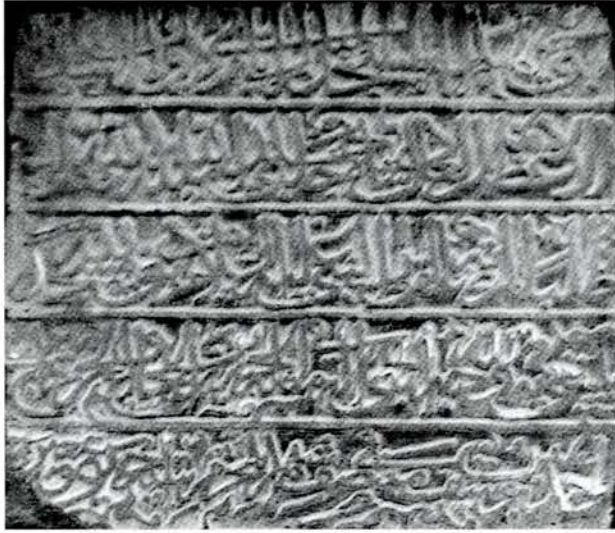
⁴ *Öztürk and Perk 2002, p. 59-60.*

⁵ *Varlık 1974, p. 53-54.*

GERMİYANOĞLU SÜLEYMAN ŞAH'A AİT GÜMÜŞ BİR SİKKE DEFİNESİ ve BU DÖNEM SİKKELERİN AĞIRLIK STANDARTI

Toplam 53 parçadan oluşan define 2002 yılı sonunda Simav'da bulunmuştur. En önemli özelliği, içinden bir de sikke ağırlığı çıkmış olmasıdır. Sikkelerden 50 adeti Germiyanoğlu Süleyman Şah'a (762-789/1361-1387) aittir. Bazı ufak kalıp farklılıkları dışında sikkeler aynı tiptedir¹. Definenin içinde bir adet Osmanlı Murad bin Orhan² (761-791/1360-1389), bir adet de Eretna Alaeddin Ali'ye³ (767-782/1365-1380) ait sikke de bulunmaktadır. Bu da definenin tarihini 767 yılından sonraya götürmektedir. Define, Süleyman Bey'in iktidarının ilk yıllarına ait olmalıdır.

Süleyman Bey'in adı yerine Şah Çelebi lakabının yazıldığı veya üzerinde herhangi bir isme rastlanmayan definedeki sikkelerin ortak özellikleri yazıların son derece okunaksız olmalarıdır. Ön yüz ve arka yüz genelde üç satır yazı olup, arka yüzün çevresinde yer alan yazılar dahil anlaşılmaz bir takım karakterler görülmektedir. Ön yüzde tek veya çift çizgili dairesel çerçeve içindeki yazı kelime-i tevhid olarak düşünülebilir. Farklı örneklerde üçüncü satırın sonunda bazen Yakub, Mehmed veya Süleyman olarak yorumlanabilecek yazılar yer almaktadır. Bu husus, konuyla ilgili numismatların kafasını karıştırmış ve sikkelerin bazen Süleyman Bey'e bazen de Mehmed Bey'e veya Yakub Bey'e ait oldukları iddia etmişlerdir.

1 no'lu sikke incelendiğinde, ön yüzünde dördüncü bir satırın daha olduğu görülecektir. Bu satır da diğer satırlar gibi genellikle okunaksızdır. Ön yüz kalıbı itibarıyla 1 no'lu sikkenin benzeri olan 2 adet sikke daha önce tarafımızdan yayınlanmış olup, bu yayın⁴ sonrasında sikkelerin Süleyman Bey'e ait olmayabileceği, Şah Çelebi lakabının diğer Germiyan Beyleri tarafından da kullanıldığı yönünde yoğun eleştiriler gelmiştir. Süleyman Şah'ın lakabının Şah Çelebi olduğu, Kütahya'daki Analcı Mescid

kitabesinde (Resim 1) ve Osmanlı arşiv vesikalarında bu lakabın kullanıldığı görülmektedir.⁵ Celil Ender tarafından yayınlanan Germiyanoğulları Beyliği sikkeleriyle ilgili katalog çalışmasının ardından bu konu tartışma dışına çıkmıştır.

¹ Bu tipteki Germiyanoğulları Beyliği sikkeleri için bkz. Ender, Erek ve Teoman 2005, s.40-49. Definenin çoğunluğunu oluşturan sikkeler bu yayında Süleyman Şah tip I olarak tasnif edilmiştir.

² Bkz. Pere 1968, s.51, sikke no.7.

³ Bkz. Perk ve Öztürk 2007. Sikke Alaeddin Ali dönemi 4b tipindedir.

⁴ Öztürk ve Perk 2002, s.59-60.

⁵ Varlık 1974, s.53-54.

On the coin no.1, there is the laqab Shah Chelebi on both sides. We see the same laqab only on the reverse of coins no.2, 3 and 4. The reverse of coin no.4 is a bit different from the others, the inscription on the reverse is clearly read as khallada Allah/ mulkuhu / Shah Chelebi. There are phrases such as Sulayman or Sulayman Shah, on coins from 5 to 9.

Due to the conditions of environment, the coins are quite fragile; we determined that the app. weight of 39 pieces - not broken - is 1.145. The only record regarding the weights of Germiyanid coins is found in *Mesaliku'l-Ebsar*⁶. As al-'Umari quotes from Balaban, all principalities had different monetary system and Germiyanid coins weighed three-fourths dirham when he compared the dirham used in Egypt at that time. However, this record is nearly 40 years earlier than the hoard, and considering that weights of coins, especially in west Anatolia were quite variable and became lighter, it can not be informative enough.

Nuri Pere, relying on Ismail Galib Bey, utters that first Ottoman coins weighed 1.15 gr⁷. Konstantin Zhukov mentions that Ottoman, Karesi and Saruhan principalities acted together in the mid 1340s, as regards the type and later on, 1370s and 1380s, Ottoman and Saruhan principalities acted together as regards the weights; he determined that the legal weights of coins struck during the period of Murad I varied between 1.10 gr and 1.15 gr.⁸. During this period that which is the same period of Sulayman Beg, considering the average weight of the coins in the hoard, that is 1.145 gr, we notice that the weights of Ottoman and Germiyanid coins were the same. This proves that the above mentioned unity of coins spread in other regions too.

The most important characteristic of the hoard is that a silver coin weight was also found. The dimensions are 12.6x13.7 mm and the weight is 2.28 g (fig.2); the reverse is plain and on the observe there is the cross and 'ΠΡ' letters in Greek. Also, at the bottom, there is a letter or a monogram; however, it could not be interpreted. There is a letter 'E' in the shape of base / pedestal below. We could not figure out whether it is a letter or a base.

Figure 2 and Drawing : Silver coin weight

⁶ Yücel 1991 / 1, p.183-203.

⁷ Pere 1968, p.12.

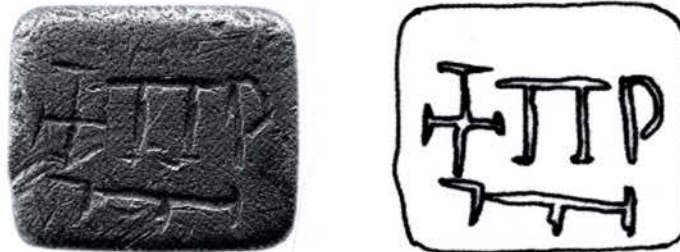
⁸ Zhukov 1997, p.256-262. For the typological resemblance of coins of principalities, see Remler 1980, p.167-188.

1 no'lu sikkenin her iki yüzde de Şah Çelebi lakabı yer almaktadır. 2, 3 ve 4 no'lu sikkelerde aynı lakap sadece arka yüzde görülmektedir. 4 no'lu sikkenin arka yüzü diğerlerinden biraz farklı olup, arka yüzün ortasında yer alan yazı çok net olarak *halledallahu/ mülkehu/ Şah Çelebi* olarak okunmaktadır. 5'den 9'a kadar olan sikkelerde ise ön yüzün altında *Süleyman* veya *Süleyman Şah* olarak okunabilecek ibareler yer almaktadır.

İçinde bulunduğu koşullardan dolayı sikkeler son derece kırılğan olup, kırılmamış olan 39 adet sikkenin ortalama ağırlığı 1.145 gr olarak tespit edilmiştir. Germiyan sikke ağırlıklarıyla ilgili görebildiğimiz tek eski kayıt Mesaliku'l-Ebsar'da bulunmaktadır⁶. El-Ömeri'nin Balaban'dan aktardığına göre her beyliğin para sisteminin farklı olduğunu ve Germiyan Beyliği sikkelerinin o yıllarda Mısır'da kullanılan dirheme nazaran üççeyrek dirhem ağırlığında olduğunu bilmekteyiz. Ancak, bu kayıt defineden yaklaşık 40 yıl öncesine aittir. O dönemde özellikle Batı Anadolu'da sikke ağırlıklarının çok değişken olduğu ve ağırlığının hızla düştüğü düşünülürken bu kayıt pek de aydınlatıcı olmamaktadır.

Nuri Pere, İsmail Galib Bey'e dayanarak ilk Osmanlı akçelerinin 1.15 gr ağırlıkta olduğunu söylemektedir⁷. Konstantin Zhukov ise; sikke darbında Osmanlı, Karesi, Saruhan Beyliklerinin 1340'ların ortalarında tip olarak, daha sonra da Osmanlı ve Saruhan Beyliklerinin 1370 ve 1380'li yıllarda sikke ağırlığı açısından birlikte hareket ettiklerinden bahisle, I.Murad döneminde darp edilen nizami akçe ağırlıklarının farklı tiplerde 1.10 ila 1.15 gr arasında olduğunu tespit etmiştir⁸. Süleyman Bey dönemiyle çakışan bu dönemde definedeki sikkelerin ortalama ağırlığı olan 1.145 gr göz önüne alındığında, Osmanlı ve Germiyan sikke ağırlıklarının aynı olduğu görülmektedir. Bu da söz konusu para birliğinin daha geniş bir coğrafyaya yayıldığını göstermektedir.

Definenin en önemli özelliği içinden bir de gümüş sikke ağırlığı çıkmış olmasıdır. 12.6x13.7 mm ebadında ve 2.28 gr olan bu ağırlığın (resim 2) arka tarafı düz olup, ön tarafında haç ve yanında Yunanca 'ΠΡ' harfleri yer almaktadır. Alt tarafta yine bir harf veya monogram görülmekte ise de tarafımızdan anlaşılamadı. Alt tarafta ise kaide şeklinde bir "E" harfi görülmektedir. Bunun harf mi yoksa kaidemi olduğuna tam karar veremedik.

Resim 2 ve Çizim : Gümüş sikke ağırlığı

⁶ Yücel 1991/1, s.183-203.

⁷ Pere 1968, s.12.

⁸ Zhukov 1997, s.256-262. Beylikler dönemi sikkelerinin tipolojik benzerlikleri için ayrıca bkz. Remler 1980, s.167-188.

The letters 'ΠΡ' might belong to one of the most prominent Saints of Orthodox church, Saint Johannes Prodromos (ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ⁹), who is also called St. John the Baptist or it might also belong to another Saint named Petros (ΠΕΤΡΟΣ)¹⁰. The third probability is that Bursa (ΠΡΟΥΣΑ), which used to be one of the important cities of the region under the Ottoman dominance, might have been abbreviated. As it is known,,during the Hellene / Hellenian perod,the names of the cities were abbreviated and inscribed on the coins and weights by using the symbols and letters. For instance,the abbreviation of the city Kzykos 'KYI' was inscribed on the current weights in the region¹¹.

This weight - which is double the amount of the average weight of the coins in hoard, weighs half of nomisma -that nomisma (4.55 g) is Byzantine weight standard¹² for coins. Although it is known that nomisma was a weight used for gold coins and in time, the weight of it changed, the mint of ½ and ⅓ nomisma - that were called semissis and tremissis were brought to an end in the 9 th Century, uncovering of it in the hoard is thought provoking¹³. In addition, this type of weights are generally bronze, and we could not encounter the silver one in the sources.

In the researches on Ottoman coins, although it is not undervalued that while releasing their first coins, Ottomans and the other principalities in west Anatolia most probably chose a similar weight to the Byzantine coins that were in circulation, it is still a matter of question¹⁴. According to Robert E. Darley-Doran, in west Anatolia Christians used penny or asper weight standard during the period of Seljuqs. After Seljuqs, the Ilkhanid coins started to become prevalent in Anatolia in the beginning of 14th century and the west Anatolian principalities who had relationships with Christians adopted the system of penny/asper/akche. Eretnids and Karamanids in the inland continued their loose connections with Ilkhanid monetary system¹⁵. The above mentioned weight gives an answer to the claims and also proves it.

⁹ It also means protector

¹⁰ We would like to thank to Vera Bulgurlu and Turan Gökyıldırım, for her help in explaining the meaning of the letters 'ΠΡ' in Greek.

¹¹ Murray 1868,p.71.

¹² Bendall 1996, the table in p.8.

¹³ Eser 2003, p.33-48.

¹⁴ Pamuk 1999, p.33-38.

¹⁵ Darley-Doran 1998, p.91-94.

'ΠΡ' harfleri Ortodoks kilisesinin en önemli azizlerinden olan ve kendisine Vaftizci Yahya ismi de verilen Aziz Johannes Prodomos'a (ΑΓΙΟC ΙωΑΝΝΗC ΠΡΟΔΡΟΜΟC⁹) ait olabileceği gibi yine bir Aziz olan Petros'a (ΠΕΤΡΟC) da ait olabilir¹⁰. Üçüncü bir ihtimal olarak bölgenin önemli şehirlerinden olan Osmanlı egemenliğindeki Bursa'nın (ΠΡΟΥCΑ) kısaltılmış hali olabilir. Bilindiği gibi Hellen döneminde şehir isimleri kısaltılarak yazı veya semboller kullanılarak sikkeler ve ağırlıklar üzerine yazılmıştır. Örneğin, Kzykos şehrinin kısaltması 'KYI' olarak bu bölgede geçerli ağırlıkların üzerinde yazılıdır¹¹.

Definedeki paraların ortalama ağırlığının tam iki katı olan bu ağırlık, 4.55 gr olan Bizans sikke mukayese birimi olan nomismatanın da yarısı ağırlığındadır¹². Her ne kadar nomismanın altın sikkeler için kullanılan bir ağırlık birimi olarak ortaya çıktığı ve zaman içinde de ağırlığının değişken olduğu bilinmekte, semissis ve tremissis adları verilen ½ ve ⅓ nomismanın basımına 9.yüzyılda son verilmiş olsa da defineyle birlikte bu ağırlığın çıkmış olması düşündürücüdür¹³. Ayrıca bu tip ağırlıklar genelde bronz olup, baktığımız kaynaklarda İslami ağırlıklardan gümüş olanına rastlayamadık.

Osmanlı sikkeleri üzerine yapılmış olan araştırmalarda Osmanlıların ve Batı Anadolu'daki diğer beyliklerin ilk sikkelerini piyasaya sürmeye başlarken bu bölgede tedavül edilmekte olan Bizans sikkelerine yakın bir ağırlık seçmiş oldukları olasılığı hiçbir zaman göz ardı edilmemekle birlikte, bir sorun olarak varlığını halen korumaktadır¹⁴. Robert E.Darley-Doran'a göre Selçuklu döneminde Hıristiyan olan Batı Anadolu'da penny ya da asper standardı kullanılırken iç bölgelerde klasik İslam dirhemi kullanılmaktaydı. 14.yüzyılın başında Selçuk Devleti'nin yıkılmasıyla birlikte Anadolu'da süratli bir şekilde değer kaybeden İlhanlı dirhemi yaygınlaşırken, Hıristiyanlarla ilişkileri bulunan Batı Anadolu Beylikleri penny/asper/akçe sistemini benimsemiş, iç Anadolu'da da Eretna ve Karaman Beylikleri İlhanlı para sistemiyle gevşek bağlarını sürdürmüşlerdir¹⁵. Söz konusu ağırlık bu iddialara cevap vermekte ve ispatlamaktadır.

⁹ Aynı zamanda koruyucu anlamına da gelmektedir.

¹⁰ Yunanca 'ΠΡ' harflerinin ne anlama gelebileceği konusundaki yardımları için Sayın Vera Bulgurlu'ya ve Sayın Turan Gökyıldırım'a teşekkür ederiz.

¹¹ Murray 1868, s.71.

¹² Bendall 1996, s.8'deki tablo.

¹³ Eser 2003, s.33-48.

¹⁴ Pamuk 1999, s.33-38.

¹⁵ Darley-Doran 1998, s.91-94.

Definedeki Sikkeler / Coins in hoard

1

Darp yeri / Mint	Tarih / Date	Ağırlık / Weight	Çap / Diameter
dy/nm	ty/nd	1.14 gr	16.2/18.6 mm
HPM Arş.			

ÖN YÜZ / OBVERSE

dördüncü satırda / in fourth line
شاه چلبی Şah Çelebi

ARKA YÜZ / REVERSE

üçüncü satırda / in third line
شاه چلبی Şah Çelebi
çevresinde / margin
okunaksız / illegible

2

Darp yeri / Mint	Tarih / Date	Ağırlık / Weight	Çap / Diameter
dy/nm	ty/nd	1.11 gr	16.3/18.5 mm
HPM Arş.			

ÖN YÜZ / OBVERSE

okunaksız / illegible

ARKA YÜZ / REVERSE

1 no'lu sikke gibi / as item #1
aynı kalıp / same die

3

Darp yeri / Mint
dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.19 gr

Çap / Diameter
17.4/18 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

okunaksız / illegible

ARKA YÜZ / REVERSE1 no'lu sikke gibi / as item #1
aynı kalıp / same die

çift baskı / double struck

4

Darp yeri / Mint
dy/nm

kırık ve delik / broken and holed
HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.17 gr

Çap / Diameter
14.6/16.9 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

okunaksız / illegible

ARKA YÜZ / REVERSEخلد الله
ملكه
شاه چلبیHalledallahu
Mülkehu
Şah Çelebiçevresinde / margin
okunaksız / illegible

5

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.14 gr

Çap / Diameter

15.6/19 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

üçüncü satırın sonunda /
end of third line
سليمان Süleyman?

ARKA YÜZ / REVERSE

okunaksız / illegible

6

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.16 gr

Çap / Diameter

15.6/18.3 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

5 no'lu sikke gibi / as item #5
aynı kalıp / same die

ARKA YÜZ / REVERSE

okunaksız / illegible

7

Darp yeri / Mint	Tarih / Date	Ağırlık / Weight	Çap / Diameter
dy/nm	ty/nd	1.16 gr	16.4/17.6 mm

HPM Arş.

ÖN YÜZ / OBVERSE**ARKA YÜZ / REVERSE**

5 no'lu sikke gibi / as item #5
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

6 no'lu sikke gibi / as item #6
aynı kalıp / same die

8

Darp yeri / Mint	Tarih / Date	Ağırlık / Weight	Çap / Diameter
dy/nm	ty/nd	1.16 gr	16/18.8 mm

HPM Arş.

ÖN YÜZ / OBVERSE**ARKA YÜZ / REVERSE**

en alt iki satırda /
in last two lines
سليمان؟ / شاه؟
Süleyman? / Şah?

birinci satırda / in first line
الغالب؟
el-galib?

9

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.33 gr

Çap / Diameter

16.3/19 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

ARKA YÜZ / REVERSE

8 no'lu sikke gibi / as item #8
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

8 no'lu sikke gibi / as item #8
aynı kalıp / same die

10

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.12 gr

Çap / Diameter

15.8/18.1 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

ARKA YÜZ / REVERSE

okunaksız / illegible

8 no'lu sikke gibi / as item #8
aynı kalıp / same die

11

Darp yeri / Mint
dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.13 gr

Çap / Diameter
16.4/18.4 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

okunaksız / illegible

ARKA YÜZ / REVERSE

8 no'lu sikke gibi / as item #8
aynı kalıp / same die

12

Darp yeri / Mint
dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.16 gr

Çap / Diameter
16/17.4 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

okunaksız / illegible

ARKA YÜZ / REVERSE

8 no'lu sikke gibi / as item #8
aynı kalıp / same die

13

Darp yeri / Mint
dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.23 gr

Çap / Diameter
16/17.5 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE**ARKA YÜZ / REVERSE**

8 no'lu sikke gibi / *as item #8*
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

8 no'lu sikke gibi / *as item #8*
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

14

Darp yeri / Mint
dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.12 gr

Çap / Diameter
16.3/19.2 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE**ARKA YÜZ / REVERSE**

8 no'lu sikke gibi / *as item #8*
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

13 no'lu sikke gibi / *as item # 13*
aynı kalıp / *same die*

15

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.21 gr

Çap / Diameter

16.2/17.6 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

13 no'lu sikke gibi / as item # 13
aynı kalıp / same die

ARKA YÜZ / REVERSE

8 no'lu sikke gibi / as item #8
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

16

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.14 gr

Çap / Diameter

16.5/19.8 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

15 no'lu sikke gibi / as item #15
ön ve arka yüz kalıpları aynı / both sides are same dies

ARKA YÜZ / REVERSE

17

Darp yeri / Mint
dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.14 gr

Çap / Diameter
16.5/18.5 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE**ARKA YÜZ / REVERSE**

15 no'lu sikke gibi / as item #15
 ön ve arka yüz kalıpları aynı / both sides are same dies

18

Darp yeri / Mint
dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.17 gr

Çap / Diameter
17/17.8 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE**ARKA YÜZ / REVERSE**

8 no'lu sikke gibi / as item #8
 kalıbı biraz farklı /
 die is a bit different

8 no'lu sikke gibi / as item #8
 kalıbı biraz farklı /
 die is a bit different

19

Darp yeri / Mint
dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.16 gr

Çap / Diameter
17.3/19.2 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

okunaksız / *illegible*

ARKA YÜZ / REVERSE

okunaksız / *illegible*

20

Darp yeri / Mint
dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.16 gr

Çap / Diameter
17.1/18 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

ARKA YÜZ / REVERSE

19 no'lu sikke gibi / *as item #19*
ön ve arka yüz kalıpları aynı / *both sides are same dies*

21

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.19 gr

Çap / Diameter

16.2/19 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

19 no'lu sikke gibi / as item # 19
aynı kalıp / same die

ARKA YÜZ / REVERSE

okunaksız / illegible

22

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.12 gr

Çap / Diameter

16/19.5 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

19 no'lu sikke gibi / as item #19
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

ARKA YÜZ / REVERSE

okunaksız / illegible

23

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.07 gr

Çap / Diameter

17.7/19.4 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE**ARKA YÜZ / REVERSE**

22 no'lu sikke gibi / *as item #22*
 ön ve arka yüz kalıpları aynı / *both sides are same dies*

24

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.13 gr

Çap / Diameter

16/18 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE**ARKA YÜZ / REVERSE**

19 no'lu sikke gibi / *as item #19*
 kalıbı biraz farklı / *die is a bit different*

22 no'lu sikke gibi / *as item # 22*
 aynı kalıp / *same die*

25

Darp yeri / Mint
dy/nm

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.34 gr

Çap / Diameter
16.3/19 mm

HPM Arş.

ÖN YÜZ / OBVERSE**ARKA YÜZ / REVERSE**

19 no'lu sikke gibi / *as item #19*
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

okunaksız / *illegible*

26

Darp yeri / Mint
dy/nm

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.13 gr

Çap / Diameter
16.5/20.5 mm

kırık / *broken*
HPM Arş.

ÖN YÜZ / OBVERSE**ARKA YÜZ / REVERSE**

19 no'lu sikke gibi / *as item #19*
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

25 no'lu sikke gibi / *as item # 25*
aynı kalıp / *same die*

27

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.13 gr

Çap / Diameter

17.2/19.2 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

19 no'lu sikke gibi / as item #19
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

ARKA YÜZ / REVERSE

25 no'lu sikke gibi / as item # 25
aynı kalıp / same die

28

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.22 gr

Çap / Diameter

17.3/18 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

19 no'lu sikke gibi / as item #19
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

ARKA YÜZ / REVERSE

25 no'lu sikke gibi / as item # 25
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

29

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.06 gr

Çap / Diameter

16/18.5 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

19 no'lu sikke gibi / *as item #19*
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

ARKA YÜZ / REVERSE

25 no'lu sikke gibi / *as item # 25*
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

30

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.21 gr

Çap / Diameter

16.7/20.2 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

19 no'lu sikke gibi / *as item #19*
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

ARKA YÜZ / REVERSE

25 no'lu sikke gibi / *as item # 25*
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

31

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.03 gr

Çap / Diameter

17.3/17.5 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE**ARKA YÜZ / REVERSE**

19 no'lu sikke gibi / as item #19
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

25 no'lu sikke gibi / as item # 25
birinci satırın altında yatay bir
çizgi var /
there is a line under the first line

32

Darp yeri / Mint

dy/nm

kırık / broken
HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.08 gr

Çap / Diameter

16.4/18.4 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE**ARKA YÜZ / REVERSE**

19 no'lu sikke gibi / as item #19
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

okunaksız / illegible

33

Darp yeri / Mint
dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.17 gr

Çap / Diameter
16.2/16.7 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

19 no'lu sikke gibi / *as item #19*
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

ARKA YÜZ / REVERSE

32 no'lu sikke gibi / *as item # 32*
aynı kalıp / *same die*

34

Darp yeri / Mint
dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
0.88 gr

Çap / Diameter
18.1/18.8 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

19 no'lu sikke gibi / *as item #19*
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

ARKA YÜZ / REVERSE

okunaksız / *illegible*

35

Darp yeri / Mint

dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.04 gr

Çap / Diameter

16.3/19 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

19 no'lu sikke gibi / as item #19
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

ARKA YÜZ / REVERSE

okunaksız / illegible

36

Darp yeri / Mint

dy/nm

kırık / broken
HPM Arş.

Tarih / Date

ty/nd

Ağırlık / Weight

1.13 gr

Çap / Diameter

16.3/19 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE

19 no'lu sikke gibi / as item #19
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

ARKA YÜZ / REVERSE

okunaksız / illegible

37

Darp yeri / Mint
dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.02 gr

Çap / Diameter
17.8/18.3 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE**ARKA YÜZ / REVERSE**

19 no'lu sikke gibi / *as item #19*
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

okunaksız / *illegible*

38

Darp yeri / Mint
dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.11 gr

Çap / Diameter
16.7/19.6 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE**ARKA YÜZ / REVERSE**

19 no'lu sikke gibi / *as item #19*
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

okunaksız / *illegible*

39

Darp yeri / Mint
dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.17 gr

Çap / Diameter
17/18.3 mm

ÖN YÜZ / OBVERSE**ARKA YÜZ / REVERSE**

19 no'lu sikke gibi / as item #19
kalıbı biraz farklı /
die is a bit different

okunaksız / *illegible*

40

Darp yeri / Mint
dy/nm

HPM Arş.

Tarih / Date
ty/nd

Ağırlık / Weight
1.08 gr

Çap / Diameter
17.1/19.6 mm

ÖN YÜZ / OBVERSEokunaksız / *illegible***ARKA YÜZ / REVERSE**okunaksız / *illegible*çift baskı / *double struck*

KAYNAKÇA / BIBLIOGRAPHY

- Bendall **1996** S.Bendall, *Byzantine Weights*, Londra.
- Ender, Erek ve Teoman **2005** C.Ender, Ü.Erek ve G.Teoman, *Germiyanoğulları Beyliği Paraları Kataloğu*, İstanbul.
- Eser **2003** M.A.Eser, "Bizans Dönemi", *Anadolu Ölçü ve Ağırlıkları*, Ed. Garo Kürkman, s.33-48. İstanbul.
- Darley-Doran **1998** R.E.Darley-Doran, "Osmanlı Nümismatiğine değişik bir yaklaşım", *TND İbrahim Artuk'a Armağan*, s.91-94, İstanbul.
- Murray **1868** A.S.Murray, "Greek Weights in the British Museum", *AUM Chronical*, sayı.VIII, s.57-73.
- Öztürk ve Perk **2002** H.Öztürk, H.Perk, "Germiyanoğlu Süleyman Şah'a ait sikkeler", *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, Sayı:106, s.59-60, İstanbul..
- Pamuk **1999** Ş.Pamuk, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Paranın Tarihi*, İstanbul.
- Pere **1968** N.Pere, *Osmanlılarda Madeni Paralar*, İstanbul.
- Perk ve Öztürk **2007** H.Perk ve H.Öztürk, *Eretna, Kadı Burhaneddin ve Erzincan (Mutahharten) Emirliği Sikkeleri* (yayın aşamasında), HPM Yayınları, İstanbul.
- Remler **1980** N.P.Remler, "Ottoman, Isfendiyarid, and Eretnid Coinage: A Currency Community in the Fourteenth Century Anatolia", *ANS, Museum Notes*, **25** (1980), s.167-188.
- Varlık **1974** M.Ç.Varlık, *Germiyan-oğulları Tarihi (1300-1429)*, Ankara.
- Yücel **1991/1** Y.Yücel, "Mesalikü'l-ebsar'a göre Anadolu Beylikleri", *Anadolu Beylikleri Hakkında Araştırmalar I*, Ankara.
- Zhukov **1997** K.Zhukov, "Osmanlı, Karesi ve Saruhan sikkeleri ve Türk Batı Anadolu'sunda ortak para sorunu (1340-1390)", *Osmanlı Beyliği (1300-1389)*, Ed. Elizabeth Zachariadou, s.256-262, İstanbul .

KISALTMALAR / ABBREVIATIONS

AR	: gümüş/ silver
Arş.	: arşivi / archive
dy/nm	: darp yok / no mint
HPM	: Halûk Perk Müzesi
ty/nd	: tarih yok / no date